

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом в.о. ректора університету
від 04 06 2020 р. № 55-02

ІНСТРУКЦІЯ №П-1
«ВСТУПНИЙ ІНСТРУКТАЖ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА»

1. Загальні відомості про університет.

Історія університету починає свій відлік з 17 серпня 1918 року, коли гетьман України Павло Скоропадський підписав Закон про заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету. Першим ректором університету був відомий вчений-мовознавець, професор, активний учасник українського державотворення Іван Огієнко.

За час свого існування університет зазнав чимало реорганізацій: у 1920 році він був реорганізований в Академію теоретичних знань, у 1921 році – Інститут теоретичних наук. Того ж року Інститут теоретичних наук було реорганізовано у два самостійних навчальних заклади – інститут народної освіти та сільськогосподарський інститут.

Упродовж 30-40-х років інститут народної освіти тричі реорганізовувався, зокрема у 1930 році – в інститут соціального виховання, у 1933-1934 роках – у педагогічний, а з 1939 року – в учительський інститут. Учительський інститут з 1948-1949 навчального року було реорганізовано у педагогічний.

У 1997 році педагогічний інститут отримав статус державного педагогічного університету, а у 2003 р. – класичного університету.

Указом Президента України від 22 січня 2008 року університету надано статус національного.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2008 року університету присвоєно ім'я Івана Огієнка.

Університет є державним вищим навчальним закладом IV рівня акредитації та підпорядкований Міністерству освіти і науки України.

До структури університету входять 9 факультетів.

Університет розміщено в 9 навчальних корпусах. Студенти проживають у 6 гуртожитках, є стадіон, спортивно-оздоровчий табір, їдальня (у головному корпусі університету) та буфети (у навчальних корпусах).

Види та джерела небезпеки в навчальних приміщеннях, на спортивних майданчиках. Методи та засоби запобігання нещасним випадкам.

В освітньому процесі університету використовуються різноманітні прилади, устаткування і пристрої, які при неправильній експлуатації можуть бути небезпечними і шкідливими для здоров'я людини, а також призвести до нещасного випадку. У лабораторіях хімії, екології, та біології для проведення лабораторних робіт використовуються хімічні реактиви, розчини кислот, лугів, солей, тощо. Також в освітньому процесі використовуються технічні засоби навчання, механічне устаткування тощо. На практиці більш усього можливе ураження студентів і обслуговуючого персоналу електричним струмом. Під час роботи в лабораторіях обчислювальної техніки на студентів і обслуговуючий персонал діють фактори, які викликають зорове і загальне стомлення.

Безпечність навколишнього середовища та освітнього процесу в університеті забезпечується комплексом проектних та організаційних рішень. Безпечність процесів полягає у запобіганні впливу небезпечних та шкідливих факторів, на працівників і студентів. Досягається це з допомогою організаційних заходів (навчання, інструктажі, виконання вимог

інструкцій з охорони праці) та технічних засобів безпеки. Основними технічними засобами безпеки для запобігання травматизму є огорожувальні та запобіжні пристрої, блокування, заземлення, профілактичні випробування машин, механізмів, приладів, підтримка обладнання та механізмів в належному стані, якісне проведення технічного обслуговування.

Методи та засоби забезпечення безпеки праці вибираються на основі небезпечних факторів характерних для дисциплін, викладання яких забезпечує кафедра.

Відповідно міждержавного стандарту встановлені такі **сигнальні кольори фарбування:**

Червоний – заборона, безпосередня небезпека, засіб пожежогасіння;

Жовтий – попередження, можлива небезпека;

Зелений – припис, безпека;

Синій – вказівка, інформація.

Засоби колективного захисту (вентиляція, кондиціонування, опалення, світлофільтри, огороження, герметизація, автоматичний контроль і сигналізація, звукоізоляція, термоізоляція, дистанційне управління, знаки безпеки, автоматичне відключення).

Засоби індивідуального захисту (протигази, респіратори, маски, комбінезони, костюми, халати, фартухи, жилети, нарукавники, рукавиці, окуляри, діелектричні коврики, змиваючі розчини, пасти, креми, мазі).

2. Загальні правила поведінки студентів на території університету.

Студенти, слухачі, аспіранти університету зобов'язані бережно і дбайливо ставитися до державної власності, підтримувати належну чистоту та порядок на території і усіх приміщеннях університету. На території університету необхідно ходити тільки по облаштованих доріжках; забороняється ходити попід стінами будівель, по будівельним майданчикам, а також огороженим майданчикам, де ведуться будь-які роботи.

Особливо уважним і обережним необхідно бути при переміщенні по східцях та за несприятливих погодних умов (дощ, сніг, ожеледиця, сильний вітер тощо).

Ключі від будь-яких приміщень університету знаходяться у чергових навчального корпусу, видаються за наявності документа, що посвідчує особу.

У приміщеннях і на території університету забороняється:

- шум і розмови під час навчальних занять;
- вживання алкоголю і наркотичних речовин;
- куріння.

В університеті трудова дисципліна ґрунтується на свідомому виконанні працівниками та здобувачами освіти своїх обов'язків і є необхідною умовою організації ефективної праці і навчання.

Для працівників і студентів встановлено 5-денний робочий тиждень.

Початок навчання в університеті о 8⁴⁵ год. Науково-педагогічні працівники та студенти працюють згідно розкладу навчальних занять.

Робочий день для адміністрації університету розпочинається о 8³⁰ год. і закінчується у понеділок-четвер о 17³⁰ год., у п'ятницю – о 15⁰⁰ год. Обідня перерва з 12³⁰ год. до 13⁰⁰ год.

Режим роботи навчально-допоміжного персоналу визначається розкладом занять і графіком, затвердженим завідувачем кафедрою з погодженням із профспілковим комітетом.

Здобувач освіти, (студент, слухач, аспірант) зобов'язаний:

– знати і виконувати вимоги нормативних актів з безпеки життєдіяльності, правила поведінки з приладами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами забезпечення освітнього процесу, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

– додержуватися зобов'язань щодо безпеки освітнього процесу, передбачених колективним договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку університету;

– проходити в установленому порядку попередні та періодичні медичні огляди;

– співпрацювати з керівництвом у справі організації безпечних і нешкідливих умов навчання, особисто вживати посилюючих заходів щодо усунення будь-якої ситуації, яка

створює загрозу його життю та здоров'ю, або життю та здоров'ю людей, які його оточують, і навколишньому природному середовищу, повідомляти про небезпеку викладача або іншу посадову особу.

3. Вимоги пожежної безпеки в університеті.

Пожежна безпека – це стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення вживаються необхідні заходи щодо усунення негативного впливу небезпечних факторів пожежі на людей, споруди і матеріальні цінності.

В університеті розроблені загально-університетська та інструкції за категоріями приміщень про заходи пожежної безпеки, в яких відображені основні положення з питань пожежної безпеки. З ними ви більш детально познайомитесь при проведенні інструктажів на навчальних заняттях та під час поселення у гуртожитки.

Для ліквідації загорання і невеликих пожеж використовуються первинні засоби пожежогашіння: внутрішні крани з пожежними стволами і рукавами; вогнегасники вуглекислотні, порошкові; ящики з піском, бочки з водою; простирадла азбестові, повстяні, брезентові; ручний пожежний інструмент.

Для гасіння пожеж в електроустановках можуть бути застосовані тільки порошкові або вуглекислотні вогнегасники.

Для гасіння пожеж в бібліотеках, архівах, лабораторіях, інших приміщеннях, де зберігаються документи, комп'ютерна та інформаційна техніка доцільно застосовувати вуглекислотні вогнегасники.

Ручний пожежний інструмент – це інструмент для розкриття і розбирання конструкцій та проведення аварійно-рятувальних робіт при пожежі. До нього належать: лом, гаки, сокири, відра, ножиці. Інструмент розміщується на стендах та щитах.

У разі виявлення пожежі, ознак горіння кожний студент зобов'язаний:

- негайно повідомити про це пожежну охорону за телефоном 101; при цьому необхідно назвати адресу об'єкта, кількість поверхів будівлі, місце виявлення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також своє прізвище;
- негайно залишити приміщення;
- щільно закрити двері, щоб вогонь не розповсюджувався та не задимлював коридор;
- оповістити про пожежу людей у сусідніх приміщеннях;
- евакуюватися з будівлі у визначене місце збору групи, де викладач чи староста групи перевіряє наявність усіх студентів, за необхідності уточняє їх місцезнаходження.

4. Електробезпека.

Щоб уникнути випадків травматизму при користуванні електроенергією необхідно знати такі правила безпеки і дотримуватись їх:

– виключити можливість одночасного контакту з електроприладом, який увімкнено в мережу, та будь-якою раніш заземленою поверхнею в приміщенні (металеві труби, батареї опалення, водопровідні та газові крани, металеві ванни, раковини та інше);

– не замінювати електролампи без відключення їх вимикачів, не торкаючись руками цоколя ввімкненої лампи, не витирати пил з електролампи, що горить;

– при витиранні електроприладів, електричних дротів, штепсельних розеток, вимикачів електропатронів та електроламп не користуватись вологою ганчіркою;

– не заземляти електропроводи дверима, віконними рамами, не закріплювати їх на цвяхах, не замальовувати фарбою і не забілювати крейдою чи вапном провали, щоб уникнути пошкодження і передчасного псування їхньої ізоляції, що може стати причиною електротравми чи пожежі в приміщенні;

– не бавитись з штепсельними розетками, вставляючи в них цвяхи, булавки, шпильки та інші предмети, бо це смертельно небезпечно;

– не підвішувати речі на проводи, вимикачі та розетки.

Пам'ятайте! Якщо людина потрапила під дію напруги, необхідно негайно вимкнути

електроприлад чи електроустановку та негайно викликати лікаря.

Рятуючи людину від дії електричного струму, не торкатись голими руками відкритих частин її тіла. Вживаючи термінових заходів для швидкого звільнення від дії електричного струму, потерпілого слід взяти за поли піджака, пальто, попередньо захистивши кисті своїх рук шматком будь-якої сухої тканини або використовуючи сухі дошку, палицю. Стояти слід лише на сухій поверхні і обов'язково бути у взутті. Слід пам'ятати, що при звільненні від дії електричного струму і надання першої допомоги потерпілому дорога кожна хвилина.

5. Дії у разі надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

5.1. Дії у випадку загрози виникнення радіаційної небезпеки.

При оголошенні про підвищення радіаційного фону не панікуйте, слухайте повідомлення та слідуйте всіх вказівок штабу цивільного захисту, органів з ліквідації надзвичайних ситуацій. Дізнайтеся про час та місце збору для евакуації. Зменшіть проникнення радіаційних речовин в квартиру (будинок), щільно прикривши вікна та двері, щілини заклейте.

Підготуйтеся до можливої евакуації: упакуйте у герметичні пакети та складіть у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни та одягу, запас продуктів харчування на 2-3 доби, питну воду. Підготуйте найпростіші засоби санітарної обробки (мильний розчин для обробки рук). Перед виходом з приміщення від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі.

5.2. Правила безпечної поведінки під час грози.

Якщо гроза застала вдома, зачиніть вікна, двері, вимкніть з розеток електроприлади, не виходьте з дому.

Якщо гроза застала надворі:

- намагайтеся сховатися в найближчому приміщенні;
- якщо під час грози знаходитесь на відкритому місці, сховайтеся у яру, під кущами;
- не ховайтеся від грози під високим поодиноким деревом, високовольтною лінією електропередач, у річці;
- відкладіть від себе усі металеві речі на 15-20 метрів;
- вимкніть мобільний телефон;
- якщо гроза застала у автомобілі – залишайтеся у ньому.

5.3. Правила безпечної поведінки під час землетрусу.

Під час землетрусу намагайтеся вийти з будинку, відійдіть від будинку на відкриту місцевість. На відкритому місці триматися на безпечній відстані від лінії електропередач, великих будівель, мостів.

У приміщенні необхідно розташуватися у проходах дверей, в арках капітальних стін.

Як діяти, опинившись під завалом у зруйнованому будинку:

- покликати на допомогу; якщо хтось відгукнувся, повідомити місце перебування і що сталося; спокійно чекати, поки розберуть завал;
- якщо ніхто не чує, спробувати вивільнити руки і ноги, роздивитись, якими предметами завалений. Якщо вони не надто важкі, обережно розбирати завал, якщо не видно, чим завалений, або предмети, які на вас впали, дуже важкі, терпляче кликати на допомогу.
- якщо не зможете вибратись з будинку, намагайтеся сповістити про себе (по мобільному телефону, стукайте по металевих предметах, голосно кличте на допомогу);
- очікуючи на допомогу, намагайтеся уникнути переохолодження, а саме: постеліть щось на підлогу, ляжте на бік, підклавши під себе руку, коліна підтягніть до грудей.

5.4. Правила поводження з вибухонебезпечними речовинами та предметами.

При виявленні вибухонебезпечних та вогнебезпечних предметів категорично забороняється :

1. Торкатися снарядів, мін та інших вибухонебезпечних предметів і засобів імітації, які не розірвалися. Про кожну знахідку слід доповісти у військовий комісаріат в

установленому порядку.

2. Використовувати петарди. Необхідно бути особливо обережним в роботі з бензином, антифризом та іншими речовинами, які легко займаються чи є отруйними речовинами. Не допускати миття рук, деталей та одягу вогнебезпечними рідинами.

Здебільшого причиною вибухів є порушення вимог безпеки під час поводження із легкозаймистими та вибуховими речовинами на об'єктах підвищеної небезпеки, в місцях з масовим перебуванням людей, адміністративних та житлових будинках тощо.

Запорукою запобігання вибухам є неухильне дотримання правил пожежної та техногенної безпеки, а також пильність та відповідальність людей.

Однією із найпоширеніших причин вибухів є витік побутового газу.

Ознакою загрози вибуху побутового газу є різкий запах деодоранту, який змішується з метаном («запах газу»). **Якщо ви відчули стійкий запах деодоранту необхідно:**

зберігати спокій; негайно вимкнути газові прилади; відкрити вікна та двері і провітрити приміщення; не курити та не користуватись електричними приладами; вийти з приміщення та зателефонувати до Служби газу (тел. №104); якщо будинок багатоквартирний, повідомити інших мешканців та, не користуючись ліфтом, залишити будівлю; надати допомогу в евакуації літнім та важкохворим людям; перевірити сусідні квартири на наявність у них дітей, які тимчасово залишились без нагляду дорослих, повідомити про це представників Служби газу (правоохоронних органів, аварійно-рятувальних підрозділів); відійти на безпечну відстань від будинку та чекати подальших інструкцій спеціалістів.

6. Безпека дорожнього руху.

Учасники дорожнього руху зобов'язані знати і неухильно виконувати вимоги Правил дорожнього руху, а також бути взаємно ввічливими.

Обов'язки і права пішоходів:

Пішоходи повинні рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, тримаючись правого боку. Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедистів, або в один ряд узбіччям, тримаючись якомога правіше, а у разі його відсутності або неможливості рухатися по ньому – по краю проїзної частини назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

За межами населених пунктів пішоходи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини, повинні йти назустріч руху транспортних засобів.

Особи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини в інвалідних колясках без двигуна, ведуть мотоцикл, мопед або велосипед, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів. У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, повинні виділити себе, а за можливості мати на зовнішньому одязі світловідбиваючі елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками дорожнього руху.

Пішоходи повинні переходити проїзну частину по пішохідних переходах, у тому числі підземних і надземних, а у разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбічч. Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більше трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїзної частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки, і лише після того, як пішохід упевниться у відсутності небезпеки.

У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються. Чекаючи транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадкових майданчиках, а якщо вони відсутні, – на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху. У разі наближення транспортного засобу з увімкненим

проблисковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

Пішоходам забороняється:

виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід; переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках;

рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів, за винятком пішохідних доріжок, місць стоянки і відпочинку.

У разі причетності пішохода до дорожньо-транспортної пригоди він повинен подати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища та адреси очевидців, повідомити орган чи підрозділ поліції про пригоду, необхідні дані про себе і перебувати на місці до прибуття працівників поліції.

Пішохід має право:

на перевагу під час переходу проїзної частини позначеними нерегульованими пішохідними переходами, а також регульованими переходами за наявності на те відповідного сигналу регулювальника чи світлофора;

вимагати від органів виконавчої влади, власників автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів створення умов для забезпечення безпеки дорожнього руху.

7. Побутовий травматизм, попередження та дії у разі нещасних випадків у побуті.

Під нещасними випадками невиробничого характеру слід розуміти не пов'язані з освітнім процесом травми, у тому числі отримані внаслідок заподіяння тілесних ушкоджень іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утоплення. ураження електричним струмом, блискавкою та травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо (далі нещасні випадки), які призвели до ушкодження здоров'я потерпілих.

До побутового травматизму відносяться нещасні випадки, що сталися під час:

– прямування на заняття чи з занять пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, що не належить підприємству, установі або організації (далі організації) та не використовувався в інтересах цієї організації;

– виконання громадських обов'язків (рятування людей, захист власності, правопорядку тощо, якщо це не входить до службових обов'язків);

– виконання донорських функцій;

– участі в громадських акціях (мітингах, демонстраціях, агітаційно-пропагандистській діяльності тощо);

– участі у культурно-масових заходах, спортивних змаганнях;

– проведення культурних, спортивних та оздоровчих заходів, не пов'язаних з освітнім процесом у навчальних закладах;

– вчинення протиправних дій проти особи. її майна; користування або контакту із зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами;

– виконання робіт у домашньому господарстві, використання побутової техніки;

– стихійного лиха; використання газу у побуті;

– перебування в громадських місцях, на об'єктах торгівлі та побутового обслуговування; закладах лікувально-оздоровчого; культурно-освітнього та спортивно-розважального призначення, в інших організаціях.

У разі нещасного випадку у побуті потерпілий зобов'язаний: негайно звернутися до лікувально-профілактичної установи; повідомити про те, що сталося, свого куратора; якщо студент через травму пропустив навчальні заняття – надати в деканат листок непрацездатності.

Свідок нещасного випадку зобов'язаний: надати потерпілому першу домедичну

допомогу, при необхідності доставити його до лікувального закладу (викликати швидку медичну допомогу); повідомити безпосереднього керівника потерпілого.

8. Перша (долікарська) допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо.

Наслідки нещасних випадків залежать від того, наскільки швидко і кваліфіковано надано потерпілому першу медичну допомогу (долікарську). Затримка долікарської допомоги або неправильне (невміле) її надання, може призвести до серйозних ускладнень у лікуванні, до інвалідності та навіть до смерті потерпілого.

Не можна відмовлятися від надання допомоги потерпілому та вважати його мертвим за відсутністю таких ознак життя як дихання та пульс.

Тому кожний студент повинні знати, як надавати долікарську допомогу: зупинити кровотечу, зробити штучне дихання та зовнішній масаж серця, накласти шину при переломі, перев'язати рану, промити очі. вжити необхідних заходів при гострих отруєннях паром, газом.

Є певна послідовність надання першої долікарської допомоги, з різними варіаціями. Вона придатна у більшості ситуацій. При цьому завдання того, хто надає допомогу – негайно розпочати відновлення дихання та серцевої діяльності у потерпілого, а вже потім вирішувати питання з транспортуванням.

Схема послідовності дій при наданні першої долікарської допомоги:

1. Вивести потерпілого з оточення, де стався нещасний випадок.
2. Надати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій.
3. Визначити вид травми (перлом, ураження струмом, опік тощо).
4. Визначити загальний стан потерпілого, встановити, чи не порушені функції життєвоважливих органів.
5. Розпочати проведення необхідних заходів: зупинити кровотечу, зафіксувати місце перелому, надати реанімаційних заходів (оживлення): штучне дихання, зовнішній масаж серця; обробити ушкоджені частини тіла.
6. Одночасно з наданням долікарської допомоги необхідно викликати швидку медичну допомогу за телефоном "103".
7. Повідомити посадову особу університету (декана, викладача, куратора).

Пам'ятайте: що потерпілий завжди потребує морально-психологічної підтримки оточуючих. Увага, щирість, турбота – це фактори, що допоможуть подолати наслідки травми, піднімуть моральну стійкість потерпілого.

РОЗРОБИВ

Доктор педагогічних наук, професор



В.В.Мендерецький

ПОГОДЖЕНО

Завідувач відділу охорони праці
і техніки безпеки



О.Г. Чорна

Провідний фахівець
юридичного сектора



Л.В. Гріх

Голова профспілкового комітету
студентів, аспірантів та докторантів

Ю.В. Штефанко